7/14416

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

K-Q
TSE-ISO-EN
9000

Sayı : B.13.0.HKM.0.00.00.00.(2006)610-13829/ 1693 17 TEM 2006
Konu : Yazılı Soru Önergesi

37062

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 06/6/006 tarih ve A.01.GNS.0.10.00.02/7/14416-21517/53943 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan Hatay Milletvekili Mehmet ERASLAN'a ait 7/14416 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Murat BAŞESGİOĞLU
Bakan

EK:
1- Cevap formu (2 sayfa)

İnönü Bulvarı No: 42 Emek/ANKARA
Tel : 0 312- 296 64 01 Fax : 0312-212 39 34
Elektronik Ağ: www.csgb.gov.tr.

Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat Araştırmacı : Yıldız VİDİNLİ
e.posta: yvidinli@csgb.gov.tr.

7/14416

HATAY MİLLETVEKİLİ MEHMET ERASLAN'IN
7 /14416 ESAS NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Vergi ve prim yükünün, iş gücü maliyeti içerisindeki oranı bakımından OECD ülkeleri ortalaması %37.3, EU-15 ortalaması %42.1, EU-15 ülkelerine ilaveten Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya ve Slovakya Cumhuriyeti'nin de yer aldığı EU-19 ülkeleri ortalaması %42.5, Türkiye'nin ortalaması ise %42.7 dir.

Türkiye'deki vergi ve prim yükünün işgücü maliyetleri içindeki oranı, Belçika (%55.4), Almanya (%51.8), Fransa (%50.1), Avusturya (%47.4), İsveç (%47.9), Finlandiya (%44.6), İtalya (%45.4), Çek Cumhuriyeti (%43.8), Polonya (%43.6), Macaristan (%50.5) gibi ülkelerden daha düşük olmakla birlikte OECD ülkeleri genel ortalamasının (%37.3) üzerinde bulunmaktadır.

Ancak, yapılan hesaplamalarda Türkiye açısında dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır. İlk husus sürekli olarak kamuoyunun gündeminde tutulan vergi yükünde "OECD birinciliği", sözkonusu kıyaslamalarda kullanılan 8 farklı kategoriden, sadece evli ve iki çocuklu çalışan kategorisine ilişkindir. Bu ise Türkiye'deki durumu tam olarak ortaya koyamamaktadır. Örneğin, 2004 yılı itibarıyla, ortalama ücret ve ortalama ücretin % 133'ünü kazanan evli ve iki çocuklu bir çalışan açısından "OECD birinciliği" söz konusudur. Ancak ortalama ücret alan bekar bir çalışanın üzerindeki yük açısından, Türkiye'deki yük tüm OECD alanında 12 inci, OECD-9 arasında ise 4 üncü sıradadır.

Türkiye'nin OECD içerisindeki yeri konusunda vurgulanmasında fayda olan bir diğer nokta ise "hesaplamalara" ilişkindir. Bu noktada, Türkiye'de uygulanmakta olan ve ücretlilere vergi iadesi şeklinde adlandırılan sistem önem kazanmaktadır. Fakat söz konusu düzenlemenin OECD sınıflandırması bakımından "standart indirim" vasfı bulunmamaktadır. Bu nedenle de OECD hesaplamalarına dahil edilmemekte ve standart olmayan indirimler kategorisinde ayrıca raporlanmaktadır.

Sonuç olarak; Türkiye'de istihdam üzerindeki yüklerin niteliğine ilişkin yukarıda yer alan değerlendirmelerin ortaya koyduğu iki önemli husus bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, istihdam üzerindeki yükün yüksekliği konusunda OECD verileri aracılığıyla yapılan "birincilik" değerlendirmelerine "teknik" nedenlerle bir miktar ihtiyatla yaklaşılmasında fayda vardır. Ancak ikinci ve daha önemli husus, herşeye rağmen, Türkiye'de istihdam üzerindeki yükün, esasen sosyal güvenlik katkı paylarından kaynaklanmak üzere, yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu ise, ücret dışı bir maliyet unsuru olarak emek maliyetini artırmakta ve gerek istihdam gerekse ekonominin rekabet edebilirliği açısından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Satın alma gücü paritesine göre yıllık ortalama işgücü maliyeti Türkiye için yaklaşık 22 bin Dolar'dır. Bu maliyet OECD ülkelerinde ortalama 36 bin Dolar EU-15 ülkelerinde 42 bin Dolar, EU-19 ülkelerinde ise 37 bin Dolar'dır. Görüldüğü üzere satın alma gücü paritesine göre işgücü maliyetleri hesaplandığında Türkiye'de işgücü maliyetleri hem OECD hem de AB ülkelerinden daha düşük değerler almaktadır.

İşgücü talebini etkileyen işgücü maliyetini iki temel bileşene ayırabiliriz: ücretler ve ücret dışı maliyetler. Ücret kişiye çalışması karşılığında ödenmekte olup, ücret dışı maliyetler ise kıdem tazminatı, SSK primi gibi istihdam vergilerinden oluşturmaktadır. Ücret dışı maliyetler istihdam üzerinde önemli yükler oluşturmakta olup, bu yükler istihdamı olumsuz olarak etkilemektedir. Özellikle de istihdam vergilerinin emek yoğun sektörlerde, diğer bir deyişle işgücü maliyetinin toplam maliyet içindeki payının yüksek olduğu sektörde istihdam üzerinde daha çok etkide bulunmaktadır. Bu durum özellikle hizmet gibi emek yoğun sektörlerde istihdam edilebilirli k üzerinde ihmal edilemeyecek bir etki, dolayısıyla toplam istihdam üzerinde hissedilebilir bir etki yaratmaktadır.

7/14416

İşgücü maliyeti-istihdam arasındaki ilişki dikkate alındığında; bu durum, hem üretimi etkilemekte hem de üreten kesimin giderek daha fazla kişiyi geçindirmek zorunda kalmasına ve üretime katılım sonucu elde edilen gelirin de daha fazla kişi arasında paylaşılmasına neden olmaktadır. Rekabet koşullarının zorlaştığı, küreselleşmenin hız kazandığı ve tam üyelik müzakerelerinin başladığı AB'ye katılım sürecinde, ekonomik kalkınma ve gelişme yolundaki önemli engellerden birini oluşturmaktadır.

İşsizlik sorunu ülkemizin öncelikli sorunlarındandır ve dolaylı olarak istihdamı etkileyen istihdam üzerindeki yüklerin azaltılmasına yönelik çalışmalar sosyal tarafların da görüşünü almak suretiyle devam etmektedir.

Bu kapsamda;

4857 sayılı İş Kanunu ile, kontenjan fazlası özürlü çalıştıran, bu kanun kapsamında yer almadığı halde özürlü çalıştıran ve çalışma gücünün %80'nin den fazlasını kaybetmiş olan özürlüyü çalıştıran işverenlerin her bir özürlüye ait SSK priminin işveren hissesinin yarısının Hazinece karşılanması sağlanmıştır.

Ücret dışı yüklerin indirilerek istihdamın teşvik edilmesi ve kayıt dışı istihdamın azaltılması amacıyla; işsizlik sigortası prim oranları, 2002 yılından başlayarak Bütçe Kanunları ile birer puan indirilerek tahsil edilmeye başlanmış olup, bu uygulama Kanun ile 01.01.2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere süreklilik kazanmıştır.

Bölgesel gelişmişlik ve istihdam farklarını azaltmak amacıyla, kişi başına 1.500 doların altında gelire sahip 49 ilimizde yapılacak yatırımlara arsa, vergi, sigorta primi ve enerji teşvikleri getirilmiştir.

2004 Ocak ayında net yüzde 34 artırılan asgari ücret artışının işverenlerin istihdam yükünü artırmaması için asgari ücret üzerindeki sigorta prim maliyetlerinin sadece yüzde 20'si işverenlerimize yansıtılmıştır.

Ücretler üzerindeki sigorta primine esas kazancın alt sınırı ve asgari ücret eşit hale getirildi.

10 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4857 sayılı yeni İş Kanunu, Türk çalışma hayatı ilişkilerinde yeni bir dönemi de başlatmıştır. Kanun teknolojik gelişmelere, çağdaş normlara ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ile Avrupa Birliği müktesebatına uygun bir şekilde hazırlanmıştır. Yeni Kanun ile Türk çalışma hayatına yeni kavramlar ve yeni çalışma biçimleri getirilmiştir. Katı ve tam süreli çalışmaya ilişkin mevzuatın yerini esnek yeni çalışma biçimleri almıştır.

"İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen ve AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye" vizyonu ile hazırlanan 9. Kalkınma Planında; rekabet gücü başlığında öncelikle makroekonomik istikrarın korunmasına yönelik politikalar geliştirilmiştir. Planda; iş ortamının iyileştirilmesi özellikle istihdam üzerindeki vergi yükünün hafifletilmesi ve altyapı imkanlarının geliştirilmesi ile ilgili olarak çeşitli önlemler içermektedir. Konuya ilişkin çalışmalarımız devam etmektedir.